

Asia: VN/22132/2020

Valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko

Tulevaisuuden tasa-arvokysymykset

- 1. Tavoitteiden asettamiseksi on selonteossa tarkoitus käsitellä toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia sekä niiden ennakoitavissa olevia vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon. Millaisia tulevaisuutta ennakoivia tasa-arvokysymyksiä tai ongelmia mielestänne pitäisi selonteossa painottaa? Tarkasteltava aika on nykyhetkestä vuoteen 2030. Mainitkaa ja perustelkaa enintään viisi selkeää kysymystä. Mikäli mahdollista, sijoittakaa ne teemaotsikoiden alle sopivaksi katsomaanne kohtaan. Teema-alueet on esitelty edellä.**

- * Miesten lapsiperheellistymismahdollisuudet ovat edelleen hyvin rajattuja, erityisesti sellaisten miesten, jotka eivät ole parisuhteessa naisen kanssa: miesparit ja itselliset miehet
- * Sukupuolivähemmistöihin kuuluvien perheoikeuksia loukataan laajasti: hedelmättömyysvaatimus, vanhemmuuden vahvistaminen ja väärä sukupuolittaminen, puutteellinen hedelmällisyysneuvonta ja hedelmällisyyden säilyttäminen
- * Sateenkaariperheet eivät ole yhdenvertaisia perhevapaissa, hedelmöityshoidoissa ja muissa palveluissa
- * Antigender-liikkeen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden vastaista propagandaa tulee torjua aktiivisesti ja tietoisesti

Tasa-arvopoliittiset tavoitteet

- 2. Marinin hallituksen tavoitteena on parantaa kunnianhimoisesti tasa-arvoa yhteiskunnassa ja nostaa Suomi tasa-arvon kärkimaaksi. Mitkä mielestänne pitäisi olla Suomen kansalliset pitkän ajan tasa-arvopoliittiset tavoitteet, jotka toteutuessaan veisivät Suomea tasa-arvoisemmaksi yhteiskunnaksi? Huomioikaa, että kysymys on tavoitteista, ei välineistä tai toimenpiteistä. Tarkasteltava aika on nykyhetkestä vuoteen 2030. Mainitkaa enintään viisi konkreettista, selkeää ja seurattavissa olevaa tavoitetta.**

1. Parannetaan kaikkien miesten lapsiperheellistymismahdollisuuksia, myös miesparien ja itsellisten miesten osalta.

- * Turvataan sijaissyntyjärjestelyt lainsäädännön ja palvelujärjestelmän tuella
 - * Kehitetään adoptiota ja perhehoitoa huomioimaan miesparit ja itselliset miehet entistä paremmin
 - * Kehitetään kumppanuusvanhemmuuden/apilaperheiden oikeusturvaa ja lapsettomuushoitoja (Kumppanuusvanhemmuudessa lapsen vanhemmuutta jaetaan suunnitelmallisesti kahden kodin välillä lapsen syntymästä lähtien. Joskus voi olla kyse kahdesta henkilöstä, jotka eivät ole keskenään parisuhteessa. Sateenkaariperheissä on usein kyse kolmen tai neljän vanhemman jakamasta vanhemmuudesta, esim miesparin ja naisparin kesken. Kumppanuusvanhemmuus on miesparien ja itsellisten miesten ehdottomasti yleisin väylä vanhemmuuteen, siksi sitä on tärkeää kehittää.)
2. Varmistetaan kaikkiin sukupuoli- ja sukupuolivähemmistöihin (ml. trans-, muun- ja intersukupuoliset) kuuluvien perheoikeudet, sisältäen oikeudet fyysiseen koskemattomuuteen, hedelmällisyysneuvontaan, hedelmällisyyden säilyttämiseen, lapsettomuushoitoihin, vanhemmuuden vahvistamiseen, vanhemmuusmerkintöjen sukupuolineutraaliuteen, perhevapaisiin ja yhdenvertaisiin palveluihin.
 3. Vanhempainvapaat myönnetään tasavertaisesti riippumatta vanhempien sukupuolista ja lukumäärästä (ml. mies- ja naisparit, itselliset miehet ja naiset, transtaustaiset vanhemmat, useamman vanhemman perheet)
 4. Julkisten hedelmöityshoitojen yhdenvertaista ja RIITTÄVÄÄ saatavuutta kehitetään niin, että kaikki sukupuolesta huolimatta voivat saada tarvitsemansa hoidot (ml. naisparien ja itsellisten naisten lahjasoluhoidot, kumppanuusvanhempien hoidot, transtaustaisten sukuolujen tallettaminen ja hoidot, sijaisnytyjärjestelyihin liittyvät hoidot)
 5. Suunnataan, kehitetään, vahvistetaan ja resurssoidaan Suomen sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöpolitiikkaa sateenkaaripoliittisella toimintaohjelmalla, jollainen useimmissa muissa Länsi-Euroopan maissa on jo toteutettu. Sukupuolivähemmistöihin kuuluvien oikeuksia ei voida toteuttaa kattavasti ilman riittävää ylisektorista strategiaa, koordinoitua, resurssointia ja poliittista sitoutumista.

3. Mitkä mielestänne pitäisi olla Suomen tasa-arvopoliittiset tavoitteet koskien Euroopan unionia ja kansainvälistä toimintaympäristöä? Täsmentäkää ja perustelkaa, mikäli mahdollista.

1. Perheoikeudellisten asiakirjojen keskinäinen tunnustaminen Euroopan Unionissa mahdollistaa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien aidon vapaan liikkuvuuden Euroopassa. Niin pitkään kuin kansalaisten parisuhde- ja vanhemmuusstatus saattaa muuttua maasta toiseen matkustaessa, ei voida puhua vapaasta liikkuvuudesta.
2. Maahanmuutto- ja pakolaispolitiikassa on huomioitava sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien vanhempien olemassa olo. Sateenkaariperheen lapsen etua on kyettävä turvaamaan turvapaikka- ja oleskelulupapäätöksissä.1.

Sukupuolten oikeudellinen asema

4. Lainsäädäntö on yksi merkittävä sukupuolten tasa-arvopoliittikan väline. Miten lainsäädäntöä tai yksilön oikeussuojaa pitäisi mielestänne kehittää sukupuolten tasa-arvon lisäämiseksi? Huomatkaa, että kysymys ei koske ainoastaan tasa-arvolakia.

Miesten perheellistymismahdollisuuksien lisäämiseksi tarvitaan useita lainsäädännöllisiä uudistuksia:

* adoptiolain uudistus, jossa adoption sukupuoli- ja parisuhdenormatiivisia tendenssejä pyritään purkamaan. Adoptiolaista poistetaan avioliittovaatimus, joka estää perheen sisäisen adoption moninaisissa perhetilanteissa, sekä vaatimus siitä, että jommankumman vanhemman pitää luopua vanhemmuudestaan perheen sisäisen adoption yhteydessä (jotta lapsella ei voisi olla kahta useampaa vanhempaa). Kaikki uudistukset edistäisivät miesparien ja itsellisen miesten perheellistymismahdollisuuksia kumppanuusvanhemmuustilanteissa.

* sijaissyntyssäätelyn luominen siten, että kaikkien niiden henkilöiden kohdalla, joille raskaaksi tuleminen ja synnyttäminen ei ole mahdollista, tulee voida harkita kotimaisen sijaissyntytysjärjestelyn mahdollisuutta

* vanhemmuuslaki uudistetaan laajasti huomioimaan perheiden moninaisuus ja ennen kaikkea mahdollisuus vahvistaa lapselle useampi oikeudellinen vanhempi silloin, kun lapsella on useampia tosiasiallisia vanhempia syntymästään lähtien. Vahvistus voitaisiin tehdä ennen lapsen alulle laittamista vanhempien keskinäisen sopimuksen perusteella.

Sukupuolivähemmistöihin kuuluvien perheoikeudet vaativat ainakin seuraavia toimia:

* Itsemäärittelyyn perustuvan translain säätäminen siten, että poistetaan hedelmättömyysvaatimus ja turvataan hedelmällisyysneuvontaan, hedelmällisyyden säilyttämiseen ja lapsettomuushoitoihin liittyvät oikeudet

* Vanhemmuuslain uudistamisen yhteydessä poistetaan vanhemmuusmerkintöjen turha sukupuoli (kuten muussakin nykyaikaisessa lainsäädännössä), jotta huomioidaan trans-, muun- ja intersukupuolisten vanhemmuuden eivätkä turhaan paljasta kenenkään sukupuolivähemmistöön kuulumista.

Perhevapaat uudistetaan niin, että etuudet määritellään sukupuolineutraalisti ja varmistetaan sukupuolivähemmistöjen oikeus vapaisiin kaikissa tilanteissa. Kaikilla tosiasiallisilla vanhemmilla tulee olla mahdollisuus jäädä perhevapaille, ja kaikilla tosiasiallisilla vanhemmilla tulee olla mahdollisuus jäädä kotiin lyhyeksi aikaa tutustuakseen lapseen lapsen ollessa hyvin nuori (= "isyysvapaan" yksi tavoite).

Hedelmöityshoitolakia päivitetään niin, että varmistetaan sukupuolivähemmistöjen tarvitsemat hoidot, sijaissyntyshoidot, naisparien ja itsellisten naisten lahjasoluhoidot. Kehitetään julkisten lapsettomuusklonikoiden resurssointia ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskäytäntöjä.

5. Moniperusteisella syrjinnällä tarkoitetaan syrjinnän kohteeksi joutumista sukupuolen ja jonkin muun ominaisuuden perusteella. Se voi olla myös rakenteellista. Mitkä moniperusteisen syrjinnän kysymykset mielestänne pitäisi ehdottomasti käsitellä selonteossa?

Sateenkaarivanhempien suhteen on identifioitavissa ainakin seuraavat risteävän syrjinnän vaarassa olevat ryhmät:

* sateenkaariryhmiin kuuluvat turvapaikanhakijat ja muut maahanmuuttajat

- * uskonnollisiin ja/tai etnisiin ryhmiin kuuluvat sateenkaarivanhemmat
- * homo- ja bimiehet vanhemmuuteen liittyvissä kysymyksissä
- * naisparien lapsiperheet toimeentuloon liittyvissä kysymyksissä

Muut huomiot

6. Muuta mahdollisesti huomioitavaa selonteon valmistelussa?

Jämsä Juha
Sateenkaariperheet ry